

**ИНОВАТИВЕН ПРОЕКТ ЗА ТЕРАПЕВТИЧНАТА  
ФУНКЦИЯ НА ЧЕТЕНЕТО**

От Древността до днес книгите винаги са били ключов елемент от човешкото развитие. Днес във времето на високите технологии е много по-лесно да създадеш издание, което лесно и достъпно да стигне до максимално голям кръг читатели. И въпреки че всичко се променя, една от най-специфичните функции на четенето никога няма да се промени. Терапевтичната сила на четенето е нещо, което през вековете е осмислено и описано от философи, лечители, творци и звучи актуално и не напълно изследвано и днес.

През 2020 г. светът се изправи пред криза с неопределени и до днес размери и последствия. Според статистиката на Световната здравна организация (СЗО) към 30 август 2021 г. са регистрирани 4 496 681 смъртни случая. Също според данни на организацията висок процент от преболедувалите имат сериозни усложнения. Освен физическото отражение на вируса, се увеличава и броят на хората със сериозни емоционални и психически проблеми вследствие на пандемията. За това и СЗО призовава да се обърне внимание и на този аспект от пандемията и да се увеличат предлаганите услуги и възможности за подпомагане.

Като отговор на случващото се екип от учени от Университета по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ) в края на 2020 г. иницирираха стартирането на проект, насочен към изследване на нагласите към терапевтичния потенциал на четенето в нетипични за индивида ситуации, каквато се оказа коронакризата.

Екипът по проекта работи върху различни аспекти на темата от години и има отношение към изграждането на академични традиции в тази сфера.

В България все още изследванията върху терапевтичните качества на четенето са единични и инцидентни, публикациите са основно преводни до 2000 г., след което се наблюдава значително покачване на публикациите от български автори, но на фона на публикационната активност в световен план, България е значително изостанала. В България тези проблеми, съобразно научните интереси и специализация на дадения изследовател, са частично разглеждани в разработки на учени от съответните научни области.

Липсата на публикации и изследвания от една страна се дължи на факта, че у нас е развита предимно клиничната библиотерапия и се е работило за използването ѝ само от специалисти с медицинско образование, от друга страна библиотечната общност е регистрирала съществуването на такива практики, но до 2015 г. официално нямаме приложение в библиотечна среда.

Ето защо настоящият проект отговаря на установена празнота в теоретичен и практико-приложен аспект относно изследването на терапевтичния потенциал на четенето в нетипични ситуации за индивида.

В България библиотерапията се изучава отскоро в академична среда (2013/2014). Чрез обучението на студентите-магистри в УниБИТ по дисциплината „Библиотерапия“ се поставя едно добро начало с потенциал за развитие в областта на библиотечното ни образование. Студентите получават знания за една нова и алтернативна форма за работа, приложима в библиотечна среда. Дисциплината дава теоретични и практически знания на студентите относно същността и приложението на библиотерапията в библиотеките.

Други инициативи в тази посока са първите обучения на български библиотекари за консултанти по библиотерапия, осъществени с подкрепата на Фондация „Глобални библиотеки“ и на Центъра за продължаващо обучение на библиотекари към Българската библиотечно-информационна асоциация. Тренинговите обучения са ориентирани към запознаване с техниките на библиотерапията. Целта е да се формират умения, чрез които библиотекарите биха могли да предоставят подкрепа на читатели, посредством различни литературни произведения. Организаторите на курса смятат, че чрез техниките на библиотерапията може да се въздейства върху читателската култура, върху определени елементи от личността на читателя, както и да се оказва емоционална подкрепа на хора в криза. Благодарение на тези обучения в България се увеличи броят на библиотечните специалисти, които използват в реална среда библиотерапевтични техники. Но, това е епизодична възможност, без устойчив характер към момента.

Нужно е да се разбере, че библиотерапията е комплексен процес, в който участват различни специалисти. Четенето обогатява интелектуално и емоционално, развива аналитично мислене и емпатично поведение. Четенето е комуникация, но не директно, а медирано от текста. Използването на терапевтичния потенциал на четенето в нетипични ситуации за индивида е колкото институционално ангижирано, толкова и освободено от ограничения. Прилагането му

## ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ 2

изисква преди всичко добро познаване на литературата и на човешката психика едновременно.

Проектът „Изследване на нагласите към терапевтичния потенциал на четенето в нетипични ситуации за индивида“ с Договор №КП-06-Н45/2 от 30.11.2020 г., финансиран от ФНИ на МОН, с ръководител гл. ас. д-р Събина Кирилова Ефтимова–Илиева стартира в края на 2020 г.

Целта му е да изследва познаването на възможностите на библиотерапията и степента на осмислянето на четенето като терапевтично средство за запазване на емоционалния и психически баланс в периоди на криза.

Чрез изследване на нагласите по време на наложените промени, настъпили вследствие на пандемията от COVID-19 в ежедневието на българина, ще се установи до каква степен четенето е използвано като механизъм за подпомагане на съхраняването и постигането на емоционален и психически баланс в критични и неестествени за индивида ситуации.

Проектът се базира на предпоставката, че терапевтичното четене е алтернативна форма за справяне със стреса, причинен от извънредни обстоятелства. Преследвайки основната си цел, проектът ще реализира и няколко подцели, които ще му придадат допълнителна добавена стойност.

Основна хипотеза, която подкрепя настоящето изследване е свързана с твърдението, че библиотерапията е слабо интерпретирана в научно-теоретичен и практико-приложен аспект в България. В дългосрочен план, проектът има за цел да постави стабилна основа за популяризиране и по-нататъшно развитие на потенциала и възможностите на библиотерапията у нас и да е повод за инициране на последващи фундаментални научни изследвания.

Научното изследване може да се определи като фундаментално, тъй като е насочено към слабо позната и изследвана област в България. Фундаменталният характер на изследването се определя и от неговия принос за надграждане на съществуващата теория чрез създаване на научни публикации по въпросите на библиотерапията, които са рядкост в България. Изследването ще допринесе и за обогатяване на академични дисциплини, част от обучението на библиотечните специалисти.

Научноизследователският проект включва използването на комплексен изследователски инструментариум. При провеждането на анкетните проучвания, издирването и изготвянето на библиографии, популяризирането на възможностите на терапевтичното четене чрез организирани научни прояви и създаването на научни публикации по проблемите на библиотерапията.

Екипът си е поставил за задача на първо място да се проучат нагласите към възприемане и използване на възможностите на четенето за справяне с трудности и неестествени за индивида ситуации. След стартирането на проекта се разработиха няколко анкетни проучвания сред различни целеви групи: анкетно проучване сред населението, както и на студенти, библиотечни специалисти, педагози. Друга от задачите е свързана с работа върху актуализиране и обогатяване на съдържанието и създаване на взаимовръзки между учебните програми на академичните дисциплини „Библиотерапия“, „Библиотечна психология“, „Библиотечна педагогика“ и „Достъпност до информацията за хора със специфични нужди“, „Политики за стимулиране на четенето“ и „Библиофилство“ и др. По проекта вече е реализирано библиографско проучване и е изготвен библиографски указател, който ще обогати информационната среда по темата на проекта.

Екипът се надява с успешната работа по проекта да се постави началото на едно ново отношение към възможностите на библиотерапията в България. Резултатите от проведените проучвания ще позволят да се установи нивото на възприемане, познаване и използване на четенето като терапевтично средство и на библиотерапията в дейността на библиотеките. Чрез увеличаване на броя публикации по темата ще се работи за създаване на дискусии за терапевтичната функция на четенето в България. Екипът се надява, че като първи проект в академична среда, изследващ библиотерапията, ще провокира бъдещи съвместни изследвания и инициативи.

**Благодарности:** Тази публикация е реализирана по проект „Изследване на нагласите към терапевтичния потенциал на четенето в нетипични ситуации за индивида“ с Договор № КП-06-Н45/2 от 30.11.2020 г., финансиран от Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието и науката, с ръководител гл. ас. д-р Събина Кирилова Ефтимова–Илиева.

УДК 82-1 (081)

Д. П. Зылевич, доц., канд. филол. наук  
(БГТУ, г. Минск)

### СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ В ИЗДАНИИ ПОЭТИЧЕСКИХ СБОРНИКОВ

В начале 2000-х гг. многие издатели говорили, что выпуск стихов не способен принести прибыль, потому что поклонников поэзии

### ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ 2

осталось очень мало. Сегодня книги стихов часто можно увидеть на прилавках магазинов и на полках библиотек, т.е. они издаются. Можно ли рассчитывать на то, что стихи стали более востребованы современным читателем? Кто в Беларуси выпускает этот вид издания? Цель данного исследования — дать общую характеристику современному книгоизданию в области поэзии. Объект исследования — белорусскоязычные поэтические сборники, выпущенные в г. Минске с 2019 по 2021 гг. и адресованные взрослому читателю.

В электронном каталоге Национальной библиотеки Республики Беларусь были выявлены 273 книги стихотворений на белорусском языке (включая адресованные детям). Сосредоточимся на изданиях для взрослых и определим, какие издательства лидируют в выпуске поэтических сборников.

Таблица — Издательства, выпускающие поэтические сборники

№	Название издательства	Кол-во наименований
1	Ковчег	22
2	Зміцер Колас	20
3	Колорград	17
4	Галіяфы	16
5	Кнігазбор	13
6	Мастацкая літаратура	13
7	Четыре четверти	9
8	Звезда	7
9	Медысонт	7
10	Беларусь	5
11	А. М. Вараксін	4
12	Паліграфкамбінат імя Якуба Коласа	3

По одной поэтической книге на белорусском языке выпустили издательства «Регистр», «Тэхналогія» и «PRO CHRISTO».

Всегда есть переиздания классиков, однако за последние два с половиной года вышло всего несколько книг. Например, сборники Максима Богдановича, Нила Гилевича и Рыгора Бородулина. Издательство «Звезда» выпустило сборник Н. Метлицкого «Існась». Красивая книга стандартного формата состоялась благодаря финансовой поддержке Министерства информации. Тираж — 450 экземпляров.

В основном издаются стихотворения современных авторов. Интерес представляет «Анталогія сучаснага беларускага верлібра» (издательство «Смэлток»). Эта стильная книга в твердой обложке —